

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝΓενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής και Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «Βόρειο Αιγαίο»

Αριθ. Πρωτ.: 1434

Ημερομηνία: 18.09.2024

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1154

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Π. Δασκαλάκη
Τηλέφωνο: 210 3742411
Email: stateaid_unit@minfin.grΠρος: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο»,
1ο χλμ Μυτιλήνης Λουτρών,
81100, Μυτιλήνη
Υπόψη κ. ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΙΠΕΡΑ

Θέμα: Διατύπωση γνώμης σχετικά με τα τρία σχέδια προσκλήσεων υποβολής προτάσεων με τίτλους «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) της πόλης της Μυτιλήνης», «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΣΒΑΑ Χίου», «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΟΧΕ Μικρών Νησιών».

Σχετ: Το από 10-09-2024 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΕΥΔ Προγράμματος «Βόρειο Αιγαίο», (αρ. πρωτ. εισ. ΥΠΕΘΟΟ 128406/ΕΥΚΕ ΧΕ 1154/ 10-9-2024).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού και των συνημμένων σχεδίων των τριών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, με τίτλους «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) της πόλης της Μυτιλήνης», «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΣΒΑΑ Χίου» και «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΟΧΕ Μικρών Νησιών», με το οποίο ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Οι υποβληθείσες προσκλήσεις αφορούν σε ενέργειες/κατηγορίες πράξεων προστασίας και ανάδειξης επισκέψιμων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων σε τοπικό επίπεδο/ανά νησί και σε επεμβάσεις σε θεματικά μουσεία καθώς επίσης σε δημιουργία μουσειακών υποδομών και σε πιστοποίηση μουσείων στο πλαίσιο των ΒΑΑ της πόλης της Μυτιλήνης, Χίου και Μικρών Νησιών.

Πιο συγκεκριμένα, προβλέπονται παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης στα μνημεία της Παγκόσμιας και Εθνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, δημιουργία ή επέκταση πολιτιστικών δικτύων, καθώς και παρεμβάσεις που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των επισκεπτών. Οι εν λόγω παρεμβάσεις θα εστιάζουν στα μνημεία

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

που αποτελούν καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς, αλλά και αναδυόμενους νέους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος ή που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον επισκεπτών EL 117 EL προερχόμενων από τις νέες τουριστικές αγορές. Ιδιαίτερα θα επιδιωχθούν οι παρεμβάσεις ανάδειξης μνημείων και αρχαιολογικών χώρων κατά μήκος θαλάσσιων δρόμων και περιοχών, καθώς και παράλληλη εστίαση σε παρεμβάσεις ανάδειξης των αρχαιολογικών εκθεμάτων στα μουσεία της Περιφέρειας.

Κατά την εξειδίκευση και ενεργοποίηση του προγράμματος, θα δοθεί έμφαση στην συστηματική επικοινωνία της αξίας των πολιτιστικών αγαθών, στα οποία προγραμματίζονται παρεμβάσεις προς το ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένου και του μη ελληνόφωνου, με άμεσο και κατανοητό τρόπο.

Τέτοιες ενέργειες μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνουν, ανά πράξη και ως υποέργα αυτής : σήμανση, ερμηνευτικές πινακίδες, ενημερωτικό υλικό (π.χ. οδηγούς, φυλλάδια και σε γραφή Braille) οπτικοακουστικό υλικό, εκπαιδευτικές δράσεις, δράσεις επικοινωνίας, προώθησης και δημοσιότητας (π.χ. ημερίδες, συνέδρια) κλπ, αξιοποιώντας, όπου είναι εφικτό, τη χρήση νέων τεχνολογιών. Για τη προβολή των μνημείων και γενικότερα του πολιτιστικού αποθέματος θα δίνεται βαρύτητα στη συμβολή τους στην τοπική οικονομία και κοινωνία.

Α. «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) της πόλης της Μυτιλήνης».

Σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία, στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΒΑΑ Μυτιλήνης, λόγω υψηλής προτεραιότητας, σημασίας και βαθμού ωρίμανσης θα υλοποιηθούν τα κάτωθι έργα:

- «Αποκατάσταση επιθαλάσσιου τείχους και οθωμανικής οικίας αρ. 11 στο Κάτω Κάστρο Μυτιλήνης»
- «Εκσυγχρονισμός παλαιού κτηρίου Αρχαιολογικού Μουσείου Μυτιλήνης»
- «Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων Μυτιλήνης – Β' Φάση»
- «Αποκατάσταση Μεγάλου Περιβόλου στο Άνω Κάστρο Μυτιλήνης» (με μικρή τροποποίηση τίτλου από το αναφερόμενο στην εγκεκριμένη ΒΑΑ έργο).

Δικαιούχος καλείται το Υπουργείο Πολιτισμού/κεντρικές-περιφερειακές υπηρεσίες και η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 9.000.000 ευρώ.

Β. «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΣΒΑΑ Χίου»

Σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 της πρόσκλησης, λόγω υψηλής προτεραιότητας, σημασίας και βαθμού ωρίμανσης προβλέπεται να υλοποιηθεί το έργο:

- «Αποκατάσταση και ανάδειξη του γενονατικού κτηρίου στη Δυτική Πύλη του Κάστρου της Χίου».

Δικαιούχος καλείται το Υπουργείο Πολιτισμού/κεντρικές-περιφερειακές υπηρεσίες και η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 850.000 ευρώ.

Γ. «Προστασία και ανάδειξη της δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο ΟΧΕ Μικρών Νησιών»

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών, λόγω υψηλής προτεραιότητας, σημασίας και βαθμού ωρίμανσης θα υλοποιηθούν τα κάτωθι έργα:

- «Λειτουργική και αισθητική αναβάθμιση του αρχαιολογικού χώρου "Αρχοντίκι" στην Ηρωική Νήσο των Ψαρών Π.Ε. Χίου»
- «Αποκατάσταση Μονής Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Ηρωική Νήσο των Ψαρών Π.Ε. Χίου»
- «Ανάδειξη αρχαίας ακρόπολης Φούρνων (Κορσεών)»

Δικαιούχος καλείται το Υπουργείο Πολιτισμού/κεντρικές-περιφερειακές υπηρεσίες και η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την παρούσα πρόσκληση ανέρχεται σε 2.850.000 ευρώ.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.

Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση».

Ως «επιχείρηση» θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοεθνικού εμπορίου
- Παροχή πλεονεκτήματος

3. Σύμφωνα με το τμήμα 2.6 «*Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης*» της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς (μουσεία, αρχαία, βιβλιοθήκες, καλλιτεχνικά και πολιτιστικά κέντρα ή χώρους, θέατρα, ... αλλά και άλλες παρόμοιες πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες) και της φύσης, δύναται να οργανωθούν με μη εμπορικό τρόπο και, ως εκ τούτου, να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Η δημόσια χρηματοδότησή τους ενδεχομένως να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός.

Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων (για παράδειγμα, εμπορικές εκθέσεις, κινηματογράφοι, εμπορικές μουσικές παραστάσεις και φεστιβάλ και καλλιτεχνικές σχολές που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τα δίδακτρα) θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

Παρομοίως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων και όχι του ευρέος κοινού (για παράδειγμα, η αποκατάσταση ενός ιστορικού κτιρίου χρησιμοποιούμενου από ιδιωτική εταιρεία) θα πρέπει να θεωρούνται κατά κανόνα ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

4. Σύμφωνα με το «Working document» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «TOURISM FINANCING AND STATE AID», το οποίο θα βρείτε συνημμένο και ειδικότερα τα σημεία 3, 5 και 6, ορισμένα μέτρα ενίσχυσης στον τουριστικό τομέα μπορούν να μην αποτελούν κρατική ενίσχυση όταν δεν εμπίπτουν στα προβλεπόμενα του

άρθρου 107(1) της ΣΛΕΕ περί κρατικών ενισχύσεων και ειδικότερα όταν οι προτεινόμενες δράσεις δεν αποτελούν οικονομική δραστηριότητα ή δεν προκαλούνται από τις δράσεις αυτές προβλήματα στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Εάν οι δράσεις αυτές του τουριστικού τομέα παρέχονται δωρεάν, υπάρχει καθολική πρόσβαση σε αυτές και μέσω αυτών το κράτος εκπληρώνει το δημόσιο/κρατικό στόχο και την ανειλημμένη υποχρέωσή του προς το ευρύτερο κοινό, τότε δεν υφίστανται θέματα κρατικών ενισχύσεων.

Σύμφωνα με τα σημεία 9 και 10 του ιδίου «Working document», δράσεις που αφορούν εκστρατείες προώθησης προϊόντων, διοργάνωση ελεύθερων εκδηλώσεων, δημιουργία ιστότοπου γενικής πληροφόρησης θεμάτων τουρισμού κ.λπ, οι οποίες στοχεύουν στη διάδοση των πληροφοριών προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο προβάλλοντας μια περιφέρεια ή μια περιοχή, εντάσσονται σε μια κατεύθυνση της αγοράς γενικού χαρακτήρα (General destination marketing) και δύναται να χαρακτηριστούν ως δράσεις που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Προκειμένου οι δράσεις που περιγράφονται στις προσκλήσεις (π.χ. σήμανση, ερμηνευτικές πινακίδες, ενημερωτικό υλικό/οδηγοί, φυλλάδια και σε γραφή Braille, οπτικοακουστικό υλικό, εκπαιδευτικές δράσεις, δράσεις επικοινωνίας, προώθησης και δημοσιότητας (π.χ. ημερίδες, συνέδρια κ.λπ) να μην ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης πρέπει να παρέχουν γενική πληροφόρηση προς τους πολίτες, με ουδέτερο τρόπο και σε αυτές να μη προβάλλονται-διαφημίζονται συγκεκριμένα εμπορικά προϊόντα ή επιχειρήσεις.

Η προβολή, διαφήμιση και ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων καθώς και η προώθηση των προϊόντων τους και των υπηρεσιών τους σε νέες αγορές του εξωτερικού, προσδίδουν έμμεσο και άμεσο πλεονέκτημα, με αποτέλεσμα αυτές να καθίστανται σε ευνοϊκότερη θέση στην αγορά. Συνεπώς για τις εν λόγω επιχειρήσεις πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και η χρηματοδότησή τους αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Σε αυτή την περίπτωση οι δράσεις αυτές δύναται να εξεταστούν είτε στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (που αντικατέστησε τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407 της Επιτροπής), είτε στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

5. Σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, «*Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς*» οι ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου και του κεφαλαίου Ι. Οι ενισχύσεις χορηγούνται για τους ακόλουθους πολιτιστικούς σκοπούς και δραστηριότητες:

α) μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες, καλλιτεχνικά και πολιτιστικά κέντρα ή χώροι, θέατρα, κινηματογράφοι, λυρικές σκηνές, αίθουσες συναυλιών, άλλοι οργανισμοί στον τομέα του ζωντανού θεάματος, ιδρύματα κινηματογραφικής κληρονομιάς και άλλες παρόμοιες καλλιτεχνικές και πολιτιστικές υποδομές, οργανώσεις και ιδρύματα.

β) υλική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένων όλων των μορφών της πολιτιστικής κληρονομιάς, κινητής ή ακίνητης, των αρχαιολογικών χώρων, των μνημείων, των ιστορικών χώρων και κτιρίων· φυσική κληρονομιά που συνδέεται με την πολιτιστική κληρονομιά ή αναγνωρίζεται επισήμως ως πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές κράτους μέλους

γ) άυλη κληρονομιά οποιασδήποτε μορφής, συμπεριλαμβανομένων των εθίμων και της χειροτεχνίας της λαϊκής παράδοσης

δ) καλλιτεχνικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις και παραστάσεις, φεστιβάλ, εκθέσεις και άλλες παρόμοιες πολιτιστικές δραστηριότητες

ε) πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και προώθηση της κατανόησης της σημασίας που έχει η προστασία και η προώθηση της πολυμορφίας της πολιτιστικής έκφρασης μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και αυξημένης ευαισθητοποίησης του κοινού, μεταξύ άλλων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

στ) σύνταξη ή σύνθεση, επεξεργασία, παραγωγή, διανομή, ψηφιοποίηση και έκδοση μουσικών και λογοτεχνικών έργων, συμπεριλαμβανομένων των μεταφράσεων.

Η ενίσχυση μπορεί να λάβει τη μορφή: α) επενδυτικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων για την κατασκευή ή την αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής και β) ενισχύσεων λειτουργίας.

Για τις ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα 2,2 εκατ. ευρώ, το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης μπορεί να καθοριστεί, αντί της εφαρμογής της μεθόδου που αναφέρεται στις παραγράφους 6 και 7 του άρθρου, στο 80 % των επιλέξιμων δαπανών.

Οι ενισχύσεις προς τον Τύπο και τα περιοδικά, είτε εκδίδονται σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή, δεν είναι επιλέξιμες δυνάμει του παρόντος άρθρου.

6. Αναφορικά με τις εκπαιδευτικές δράσεις, στο πλαίσιο της συστηματικής επικοινωνίας της αξίας των πολιτιστικών αγαθών (όπως αναφέρεται στο αντικείμενο των τριών προσκλήσεων), επισημαίνεται ότι οι εν λόγω υπηρεσίες αποτελούν δραστηριότητα η οποία χαρακτηρίζεται οικονομική, δεδομένου ότι και άλλοι φορείς δύνανται να παράσχουν τις παραπάνω υπηρεσίες στην αγορά.

Ως εκ τούτου, προκειμένου να μην προκύψουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων για τις εν λόγω ενέργειες, κρίνεται σκόπιμο να διασφαλιστεί ότι αυτές επικεντρώνονται στην ενημέρωση-εκπαίδευση των χρηστών των αναπτυσσόμενων υπηρεσιών μέσω νέων τεχνολογιών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των έργων μετά την ολοκλήρωση των φυσικών αντικειμένων.

7. Βάσει των παραπάνω, δεδομένου ότι δεν είναι σαφές το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι προτεινόμενες πράξεις, για την πλήρωση του κριτηρίου της συμβατότητας με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, κάθε πράξη των εν λόγω προσκλήσεων πρέπει να αξιολογηθεί διακριτά.

8. Για την πλήρη κάλυψη του θεσμικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων, κρίνεται απαραίτητο στο διατακτικό και των τριών προσκλήσεων να διαγραφούν τα παρακάτω σημεία :

26. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («De Minimis»)

27. Το με Α.Π. 74391/ΕΥΚΕ 2634/13-07-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020»

28. Τη με Α.Π. 92415/ΕΥΚΕ6282/28.08.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες και παρότρυνση Τήρησης Διαδικασιών προς Φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση Κρατικών Ενισχύσεων».

το σημείο 25 να αναδιατυπωθεί ως εξής:

Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

και να προστεθεί το παρακάτω εδάφιο:

Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

9. Στο κεφάλαιο 3 «Επιλεξιμότητα» των προσκλήσεων και ειδικότερα στο σημείο 3.4 να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη επίσης τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

Επίσης στο σημείο 3.5 και των τριών προσκλήσεων «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας» να προστερθούν τα παρακάτω εδάφια:

- Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης δράσης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την κατασκευή των σχετικών υποδομών δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπίδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Προκειμένου να αποφευχθεί η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, είναι αναγκαίο οι προμήθειες / υπηρεσίες / εργολαβίες να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

- Έργα που αφορούν στην οικονομική και εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων/υποδομών ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και εξετάζονται σύμφωνα ανάλογα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, De Minimis κ.λπ.).

Στις περιπτώσεις, που τελικά κριθεί ότι η προτεινόμενη δράση ή τμήμα δράσης εμπίπτει στο ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο, υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής της μέχρι του ύψους της έντασης ενίσχυσης που προσδιορίζεται μέσω της χρήσης του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού ή του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (που αντικατέστησε τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής) μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ, ανά περίπτωση.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της κρατικής ενίσχυσης το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το συνολικό κόστος του έργου, καλύπτεται από ιδίους πόρους του δικαιούχου.

Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία προκειμένου να εξεταστεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού και Ειδικού Μέρους του Κανονισμού αυτού.

Για δράσεις που θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, είναι απαραίτητο να περιέχεται στο φάκελο του έργου Υπεύθυνη Δήλωση σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας καθώς επίσης και να ελέγχεται το σύνολο των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας του Κανονισμού.

- Υπενθυμίζεται ότι, στην περίπτωση που στις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνεται και προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα/ιδιοκτησία του δικαιούχου μετά την ολοκλήρωση του έργου, τότε θα πρέπει είτε να διασφαλισθεί ότι ο εν λόγω εξοπλισμός δεν θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας (έως το χρόνο απόσβεσης του πάγιου εξοπλισμού), είτε η υπολειμματική αξία του εξοπλισμού να ληφθεί υπόψη ως έσοδο για τον υπολογισμό της ενίσχυσης.

10. Όπως επισημαίνεται στην με 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27-10-2023 επιστολή της ΕΥΚΕ ΧΕ:

- μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης, αντίγραφα των οποίων πρέπει να τηρούνται στο φάκελο της πράξης.

Επιπλέον και εφόσον για την υλοποίηση της πράξης χρησιμοποιηθεί άρθρο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, πρέπει:

- με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ ΧΕ το Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ) που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ ΧΕ να προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.
- σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση αφορά σε ποσό 100.000 € και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστέλλει στην ΕΥΚΕ ΧΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων» (Παράρτημα III του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ).

11. Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Συνημμένα :

1. TOURISM FINANCING AND STATE AID

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματέα Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. ΕΥΚΕ – ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

